

„Omul de pe stradă”
despre...

D-ale teatrului

S-a pus întrebarea : ce este cultura ? Și s-au dat puzderie de răspunsuri. În ce mă privește, am reținut : „Cultura este ceea ce mai știi după ce ai uitat totul” ; la care, parcă, neapărat, s-ar cere adăugirea : ce faci cu ceea ce mai știi, după ce ai uitat tot ?

De asemenea, s-ar putea pune întrebarea : ce este un intelectual ? Dicționarul limbii române literare contemporane precizează : „Persoană care posedă o pregătire culturală temeinică și lucrează în domeniul artei, științei, tehnicii etc.”. Pus pe rele, aș putea spune că nu este întocmai. Că mi-a fost dat să întâlnesc numeroase persoane cu temeinică pregătire, care lucrează în domeniul artei, științei, tehnicii etc., și care erau departe de a fi intelectuali, ca să nu zic că nu aveau nimic comun cu această noțiune.

Întrebarea fiind pusă, căutind răspunsul, mă foiesc în fața hirtiei albe, neștiind cum să o iau, de unde să o iau, din care cauză, solicit îngăduință pentru neorânduiala celor ce urmează.

De bună seamă, intelectualul trebuie să aibă cultură. N-aș mai adăuga temeinică, substantivul feminin cultură respingind orice adjectiv. Deci, ce este un intelectual ? Aș zice : un om care gindește, care are opinii, care vehiculează idei, care nu confundă punctele de vedere, care folosește creator în viață rezultatele științei, pe care, studiind, a reușit să și le însușească. Un om care are capacitate de disociație, de distribuție, de analiză, care pricepe major semnificația detaliului, care desparte esențialul de neesențial, care deslușește înțelesurile adânci ale existenței. Un om care are iuteală în percepție, adâncime în gândire, putere de invenție, spirit critic, bun-simț, prezență de spirit, fantezie, talent, bun-gust... toate la un loc ducându-l la o înțelegere superioară a ceea ce se întâmplă cu noi, oamenii.

Ca și noțiunea cultură, substantivul masculin intelectual nu suportă adjectivul. Cu timpul a apărut însă formula „intelectual subțire” — știu eu ? poate în opoziție cu cel butucănos. Ar mai fi de adăugat, că cei cu mintea încețoșată se uită la intelectuali, cu oarecare dispreț, mărginiții considerându-i indivizi cu capul în nori, oameni de nimic, oameni pierduți.

Cele de mai sus fiind enunțate, mi-ar părea rău dacă unii dintre cei ce întârzie asupra acestor rinduri ar crede că cineva vrea să se pună în fason. Nu ! Ele s-au ivit în urma lecturii unui caiet-program al unui spectacol. Al cărui teatru ? Nu spun. La ce piesă ? Nu spun. Cine este autorul ? Cel ce a pus-o în scenă. Deci, să citim :

„Riguroasă kinogramă, piesa... surprinde, când cu analitică minuție, când prin inspirată generalizare, mecanismul și consecințele acumulării în complexă dialectică, alegând ca eșantion al experimentului un areal social autoizolat de bună voie prin chiar procesul stocării de bunuri materiale. Obsesia bunăstării devine, prin eliminare, fel suprem al indivizilor infirmi spiritual, care populează o celulă socială bolnavă, căci procesul acumulării în sine hipertrofiază structurile și funcțiile asemenea unui cancer, având ca ultimă consecință autodistrugerea...”

În raport cu intelectul redus, strict pragmatic, ce caracterizează majoritatea personajelor acestei piese, stocajul de bunuri materiale capătă autonomie și se comportă precum mătura ucenicului vrăjitor, demonstrând încă o dată principiul că nimic nu este nociv prin calitate, ci doar prin cantitate, atunci când depășește pragul specific, valențele malefice funcționând prin autodeclanșare”.

Dicționarul limbii române literare contemporane adăugind, în explicarea noțiunii de intelectual : „ca orice intelectual adevărat, Caragiale iubeste simplitatea, naturalul” (Ibrăileanu), s-ar pune întrebarea : cel ce a scris în respectivul caiet-program este un intelectual adevărat ? După dicționar, nu prea. Să fie un intelectual de celălalt ? Posibil. Să fie un personaj care vrea să ne convingă că este intelectual ? Probabil.

Mihai POPESCU